

10. Дзьоба О. Г. Оцінювання ризиків як метод визначення рівня енергетичної безпеки. *Ефективна економіка*. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4170> (дата звернення: 8.11.2020)
11. Khvostina, I.: Taxonomic analysis as a methodological reception of risk evaluation of oil and gas sector companies, Promising problems of economics and management. Collection of scientific articles. BREEZE, Montreal, 2015, pp. 413-416

References

1. The official site of of the State Statistics Service of Ukraine, www.ukrstat.gov.ua/. Accessed 15 Oct.2020.
2. Official site of the Analytica ISystem for business intelligence and verification of counter parties in Ukraine You Control, youcontrol.com.ua/ru/ Accessed 15 Oct.2020.
3. Dudnyeva, Yu.E., Antyptseva, O.Yu., and T.S. "Risk Management: An Integrated Approach to the Organization." *Economics and Society*, issue 20, 2019, pp. 229-236.
4. Sosnovska, O. O., and L. V. Dedenko. "Trands of sustainable functioning of the enterprise in conditions of uniqueness." *Zbirnik naukovih prats Universitetu Derzhavnoyi fiskalnoyi sluzhbi Ukraini*, no 2, 2018, pp. 369-383
5. Lagunova, I.A. "Essence and principles of risk management concept." *Aktualni problemi derzhavnogo upravlinnya*, no 1 (53), 2018, pp. 44-52.
6. Volinets, I. "The Organization of Risk Management at the Enterprise." *Ekonomichnyi chasopis Shidnoevropeyskogo natsionalnogo universitetu imeni Lesi Ukrayinki*, no 2, 2016, pp. 51-55.
7. Timoshik, N. S. "Forming effective system of financial risk management." *MaterIali II Mizhnarodnoyi naukovo-praktichnoyi konferentsiyi «Formuvannya mehanizmu zmitsnennya konkurentnih pozitsiy natsionalnih ekonomichnih sistem u globalnomu, regionalnomu ta lokalnomu vimirah»*, vol. 1, 2018, pp. 61-63.
8. Dyachkov, D. V. "Formation of enterprise risk management." *Ekonomichnyi forum*, no 4, 2015, pp. 235-241.
9. Kuzmin, A.E, and Y.S Sytnik. "Risks and organizational support of the process of intellectualization of enterprise management systems." *Scientific Bulletin of the International Humanities University. Economics and Management Series*, issue 23, Part I, 2017, pp. 81-85.
10. Dzioba, O.G. "Risk assessment as a method of determining the level of energy security." *An efficient economy*, www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4170. Accessed: 08. Nov. 2020.
11. Khvostina, I. "Taxonomic analysis as a methodological reception of risk evaluation of oil and gas sector companies." *Promising problems of economics and management. Collection of scientific articles*. Montreal, BREEZE, 2015, pp.413-416.

УДК 658:330.322:005.336.2

doi: 10.15330/apred.2.16.158-170

Вільгуцька Р.Б.¹, Лема Г.В.², Федорчак О.Є.³, Михайлишин Л.І.⁴

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ: ОЦІНКА, ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, УПРАВЛІНСЬКІ КОМПЕТЕНЦІЇ

¹Національний університет «Львівська політехніка»,
кафедра менеджменту і міжнародного підприємництва,
вул. С. Бандери, 12, Львів,
79013, Україна,
тел.: (032) 258-21-14,
e-mail: halyna.v.mykhailiak@lpnu.ua

²Національний університет «Львівська політехніка»,
кафедра менеджменту і міжнародного підприємництва,
вул. С. Бандери, 12, Львів,
79013, Україна,
тел.: (032) 258-21-14,

e-mail: roksalana.b.vilhutska@lpnu.ua

³Національний університет «Львівська політехніка»,
кафедра менеджменту і міжнародного підприємництва,
вул. С. Бандери, 12, Львів,
79013, Україна,
тел.: (032) 258-21-14,
e-mail: oleksii.y.fedorchak@lpnu.ua

⁴Прикарпатський національний університет імені Василя
Стефаника,
кафедра міжнародних економічних відносин,
вул. Чорновола, 1, Івано-Франківськ,
76000, Україна,
тел.: (032) 275-20-27,
e-mail: kaf_mev@pnu.edu.ua

Анотація. У статті наведено існуючі підходи до визначення сутності поняття «інвестиційна привабливість підприємства», «організаційна структура підприємства» і «розвиток компетенцій працівників». Розкрито підходи до тлумачення сутності інвестиційної привабливості підприємства різними авторами. Розглянуто метод прогнозування ринкової вартості підприємства на підставі модифікації лінійної регресійної моделі залежності між вартістю акцій певного підприємства і обсягом виплачуваних дивідендів. Впровадження цього методу може здійснюватися у три етапи: формування рядів даних для регресорів та залежної змінної, цикл пов'язаний з необхідністю отримання рівняння необхідної точності та розрахунку ринкової вартості підприємства у майбутньому. Запропоновано спосіб економічної оцінки інвестиційної привабливості підприємства на основі розрахунку очікуваної майбутньої ринкової вартості його акцій. Також подається суть еталонного інвестиційного інструменту. Відображено вплив реструктуризації організаційної структури управління на розвиток компетенцій працівників. Пропонується розглянути показник мобільності організаційних структур управління, який вказує, як зміна потенціалу організаційної структури управління впливає на показники економічного розвитку підприємства. Це демонструє, наскільки поточна ОСУ відповідає потребам підприємства. Наведено та охарактеризовано етапи впровадження навчального процесу на підприємстві, що складається з таких етапів, як: збір та обробка інформації, вибір методів навчання, оцінка ефективності навчання.

Ключові слова: інвестиції, економічне оцінювання, привабливість акцій, ринкова вартість, організаційна структура управління, компетенції працівників.

*Vilhutska R.B.*¹, *Lema H.V.*², *Fedorchak O.Y.*³ *Mykhaylyshyn L.I.*⁴

INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF ENTERPRISES: EVALUATION, ORGANIZATIONAL SUPPORT, MANAGEMENT COMPETENCES

¹Lviv Polytechnic National Univesity,
Management and International Business Department,
S. Bandery Str., 12, Lviv,
79013, Ukraine,
tel.: (032) 258-21-14,
e-mail: halyna.v.mykhailiak@lpnu.ua

²Lviv Polytechnic National Univesity,
Management and International Business Department,
S. Bandery Str., 12, Lviv,
79013, Ukraine,
tel.: (032) 258-21-14,

e-mail: roksalana.b.vilhutska@lpnu.ua

³Lviv Polytechnic National Univesity,
Management and International Business Department,
S. Bandery Str., 12, Lviv,
79013, Ukraine,
tel.: (032) 258-21-14
e-mail: oleksii.y.fedorchak@lpnu.ua

⁴Vasyl Stefanyk Prykarpathian National University,
International Economic Relations Department,
Chornovola Str., 1, Ivano-Frankivsk,
76000, Ukraine,
tel.: (032) 275-20-27,
e-mail: kaf_mev@pnu.edu.ua

Abstract. The article presents the existing approaches to defining the essence of the concept of "investment attractiveness of the enterprise", "organizational structure of the enterprise" and "development of employee competencies". Approaches to the interpretation of the essence of investment attractiveness of the enterprise by different authors are revealed. The method of forecasting the market value of the enterprise on the basis of modification of the linear regression model of the relationship between the value of shares of a particular enterprise and the amount of dividends paid is considered. The implementation of this method can be carried out in three stages: the formation of data series for regressors and the dependent variable, the cycle is associated with the need to obtain the equation of the required accuracy and the calculation of the market value of the enterprise in the future. A method of economic assessment of the investment attractiveness of the enterprise based on the calculation of the expected future market value of its shares is proposed. The essence of the reference investment instrument is also given. The impact of the restructuring of the organizational structure of management on the development of employee competencies is reflected. It is proposed to consider the indicator of mobility of organizational management structures, which indicates how the change in the capacity of the organizational management structure affects the indicators of economic development of the enterprise. It demonstrates how the current OSU meets the needs of the enterprise. The stages of implementation of the learning process at the enterprise are given and characterized, which consists of such stages as: collection and processing of information, choice of teaching methods, evaluation of training effectiveness.

Keywords: investment, economic evaluation, the attractiveness of the market value, organizational management structure, the competence of employees

Вступ. У наукових роботах розглядаються вченими існуючі методи залучення інвестицій та способи оцінки потенційного обсягу інвестицій, які можуть бути залучені. Проблемами інвестиційної привабливості підприємства та методами її економічної оцінки займалися такі вчені, як Абрамова С.І., Бланк І.А., Денисенко М.П., Смоляк С.А., Агеєнко А.А., Боярко І.М., Носова О.В., Пирог О.В., Строковіч Г.В., Ксюда А.П. та ін. Однак в роботах цих та інших вчених не запропоновано методу економічної оцінки привабливості акцій підприємства на основі розрахунку очікуваної майбутньої ринкової вартості емітованих ним цінних паперів, що і вимагає подальших досліджень. Проблеми прогнозування ринкової вартості підприємства розглянуті в багатьох літературних джерелах. У даній статті наші висновки засновані на деяких з них, так Н. А. Мельникова [6] розглянула можливість використання моделей з не випадковим регресорів для прогнозування, проте не навела методи аналізу похибок за такою моделлю. Іншими дослідниками цієї проблеми були також А. Раппапорт, Дж. Штерн, Дж. Стюарт, М. Шоулз, Р. Мертон, М. Браун. Однак ці та інші вчені не вказують на метод підвищення точності прогнозу лінійної регресійної моделі на основі аналізу

впливу похибки на фактичні значення прогнозованого показника. Зазначена проблема, недостатній рівень її висвітлення в літературних джерелах визначили наступні цілі дослідження: запропонувати метод економічної оцінки привабливості підприємства на підставі розрахунку очікуваної майбутньої ринкової вартості його акцій.

Постановка завдань. В умовах ринкової економіки важливим для підприємства є наявність набору методів залучення інвестицій, трансформованих, відповідно, до специфіки і потреб підприємства, а також організаційна структура підприємства в контексті розвитку компетенцій його працівників. Обсяг інвестицій, які можуть бути залучені підприємством, залежить від його інвестиційної привабливості. Тому при залученні інвестицій підприємство може використовувати існуючі методи економічної оцінки своєї інвестиційної привабливості. На сьогодні існують різні методи економічної оцінки інвестиційної привабливості підприємств, проте жоден з них не ґрунтується на розрахунку очікуваної майбутньої ринкової вартості цінних паперів, емітованих підприємством. Основним завданням в даній роботі виступає аналіз інвестиційної привабливості підприємств через його оцінку, організаційне забезпечення та компетенції працівників.

Результати. Для ефективного функціонування підприємствам слід враховувати свою інвестиційну привабливість для інвесторів. Саме тому варто розглянути інвестиційну привабливість підприємствам з точки зору оцінки його ринкової вартості, його організаційної структури управління та компетенцій управлінського персоналу.

Потенційний обсяг інвестицій, які можуть бути залучені підприємством, залежить від його інвестиційної привабливості. Сутність цього поняття і, відповідно, методи розрахунку по-різному визначаються вченими. Тому доцільним є наведення порівняльної характеристики існуючих підходів до тлумачення поняття «інвестиційна привабливість підприємств». Це дозволить охарактеризувати дане поняття з позиції можливості його економічної оцінки. Зокрема, в таблиці 1 наведено визначення сутності інвестиційної привабливості різними вченими.

Таким чином, на підставі розгляду наведених вище поглядів слід зазначити, що жодна з наведених методик не враховує можливості економічної оцінки інвестиційної привабливості підприємства на підставі ринкової вартості його акцій. Тому, оскільки динаміка ринкової вартості акцій враховується інвестором при прийнятті рішення про інвестування в певне підприємство, ми пропонуємо метод визначення інвестиційної привабливості підприємства на підставі ринкової вартості його акцій.

Підходи до тлумачення сутності інвестиційної привабливості підприємства
Table 1
Approaches to the interpretation of the essence of investment attractiveness of the enterprise

№ п/п	Автори	Тлумачення інвестиційної привабливості
1	Агеенко А.А.[1]	Інвестиційна привабливість підприємства залежить від сукупності економічних, організаційних, соціальних, правових і політичних передумов, на підставі яких визначається доцільність інвестування в підприємство.
2	Боярко І.М. [2]	Інвестиційна привабливість підприємства розглядається як якісна характеристика можливості здійснення інвестиційного потенціалу певного підприємства.
3	Носова О.В. [7]	Розглядає інвестиційну привабливість як комплексну характеристику підприємства та промислового потенціалу певного регіону, де дане підприємство здійснює свою діяльність.
4	Пирог О.В. [8]	При визначенні інвестиційної привабливості підприємства пропонує здійснювати порівняльний аналіз даного підприємства з іншими потенційними об'єктами інвестування.
5	Строкович Г.В. [9]	Тлумачить інвестиційну привабливість підприємства з позиції системного аналізу (сукупність факторів, що впливають на фінансово-господарський стан підприємства) і економіко-математичних методів (комплекс показників, що виражають ефективність роботи підприємства).
6	Коюда О.П. [4]	Визначає інвестиційну привабливість на основі управлінської та фінансово-господарської діяльності підприємства, а також з позиції можливостей залучення їм інвестицій.
7	Краснокутська Н.С. [5]	Оцінює інвестиційну привабливість підприємства на основі комплексу економіко-психологічних характеристик даного підприємства.

Проблема прогнозування ринкової вартості даного підприємства може бути вирішена з використанням економіко-математичних методів. У даній статті розглянута така можливість з використанням лінійних регресійних моделей. Лінійна регресія - один з методів математичного моделювання процесів, що мають місце на підприємстві. Даний метод заснований на методі найменших квадратів і передбачає встановлення лінійної залежності між певними показниками і змінної, яка прогнозується [3]. Загальний вигляд лінійної регресійної моделі є наступним [11]:

$$y_j = a_0 + \sum_{i=1}^n (a_i \times x_{ij}) \quad (1)$$

де y_j – теоретичні значення залежної (ендогенної) змінної, отримані після побудови моделі;

a_0 – коефіцієнт, що характеризує значення, y_j , за умови рівності нулю значень регресорів (екзогенних змінних); x_{ij} – значення незалежних змінних; a_i – оцінки

моделі; n - кількість незалежних змінних; j - індекс, що позначає порядковий номер спостережень за динамікою певних досліджуваних показників.

Побудови регресійної моделі передувє етап формування переліку досліджуваних показників і збору інформації про їх динаміці в часі. В результаті виходить матриця регресорів (в даному випадку показників, що впливають на динаміку ринкової вартості підприємства в часі) і вектор значень залежної змінної (в даному випадку ринкової вартості даного підприємства). З огляду на те, що інформація про значення регресорів і залежною змінною стає доступною одночасно, то, відповідно, зміна ринкової вартості підприємства відбувається миттєво, в результаті підприємство «не встигає» попередити можливі негативні зміни, пов'язані з динамікою своєї ринкової вартості.

Таким чином, виникає проблема, пов'язана зі зменшенням інвестиційної привабливості підприємства і, відповідно, зменшенням обсягу залучених інвестицій. З метою вирішення даної проблеми можлива побудова рядів даних таким чином, щоб значення залежної змінної були «зрушені» в часі на один період вперед щодо значень регресорів. Однак проблемою лінійних регресійних моделей є те, що похибка може перевищити допустимі значення, і рівняння неможливо буде використовувати. Величину відхилення теоретичних значень (y_j) від фактичних можна зменшити при додаванні нових змінних або усунення тих, які негативно впливають на точність моделі, а також з використанням інших нелінійних регресійних моделей. Однак в умовах недоступності необхідного обсягу інформації виникає проблема побудови моделі необхідної точності. Тому, вважаємо за доцільне запропонувати метод побудови регресійної лінійної моделі заданої точності.

Припустимо, що дано вектор залежної змінної Y і матриця регресорів X :

$$Y = \begin{bmatrix} y_2 \\ y_3 \\ \dots \\ y_{j+1} \end{bmatrix}; X = \begin{bmatrix} 1 & x_{11} & \dots & x_{1i} \\ 1 & x_{21} & \dots & x_{2i} \\ \dots & \dots & \dots & \dots \\ 1 & x_{j1} & \dots & x_{ji} \end{bmatrix}$$

Тоді вектор оцінок рівняння буде розраховуватися за формулою [3]:

$$A = (X'X)^{-1} X'Y, \quad (2)$$

де - A – вектор оцінок майбутнього лінійного рівняння; X' – транспонована матриця регресорів.

Відповідно, вектор значень відхилень дорівнює:

$$E = Y - (a_0 + AX), \quad (3)$$

де - E – вектор відхилень або помилок.

Як бачимо з рівняння (3), вірогідним є припущення, що значення вектора помилок залежать від фактичних значень залежної змінної. Оскільки при низькій кореляції досліджуваних рядів даних можлива висока взаємозалежність між значеннями похибок і відповідних їм фактичних значень залежної змінної, робимо припущення, що вектор похибок можна прийняти як функцію від фактично спостережуваних значень залежної змінної.

Допускаючи те, що значення похибок залежать від фактичних значень прогнозованої змінної, можна припустити, що

$$y_{TDj} = a_0 + \sum_{i=1}^n a_i \times x_{ij} + \sum_{k=1}^m e(Y)_k + e_{\min}, \quad (4)$$

де y_{TDj} – значення залежної змінної, отримані в результаті застосування даного рівняння; $e(Y)_k$ – обчислені значення лінійних залежностей між похибками і фактичними значеннями залежної змінної; m – кількість необхідних ітерацій для того, щоб значення похибки; $e_{\min}$ прийняло значення, менше необхідного рівня задалегідь заданій точності.

Таким чином, друге (модифіковане за рівністю (4)) рівняння краще відображає залежність (за умови врахування того, що коефіцієнт кореляції - негативний) між значеннями ринкової ціни акцій British Petroleum і які сплачуються на одну акцію дивідендами.

Оскільки мінімальна зміна ринкової ціни акцій British Petroleum, згідно з наведеними в табл. 2 даних, становить 0,01 дол. США, необхідну точність вважаємо рівній 0,01 дол. США. Після двох додаткових ітерацій отримане рівняння відображало досліджувану залежність з кореляцією -0,99956. Дане рівняння:

$$y_{IIIj} = y_{IIj} + a_{0III} + a_{1III} \times y_{Fj}, \quad (5)$$

де y_{IIIj} – значення залежної змінної за рівнянням, отриманим після третьої ітерації; y_{IIj} – значення залежної змінної за рівнянням, отриманим після другої ітерації; a_{0III} (205,8), a_{1III} (-3,84) – оцінки, отримані в третій ітерації; y_{Fj} – фактичні значення ринкової ціни.

З огляду на те, що отримане рівняння залежності по третій ітерації відображає досліджувану залежність з негативною кореляцією, доцільно побудова рівняння лінійної залежності між фактично спостерігаються значеннями залежної змінної і значеннями, отриманими за модифікованим в третій ітерації рівняння в якості регресорів. Дане рівняння буде мати вигляд:

$$y_L = 61,64 - 0,149y_{IIIj} \quad (6)$$

де y_L – значення залежної змінної, отримане з рівняння (6), відхилення якого від фактично спостережуваних значень не перевищує необхідний рівень заданої точності 0,01.

Оцінки отримані при побудові модифікованих лінійних рівнянь є похідними від першого немодифікованого рівняння, побудованого з використанням МНК, тому не можуть прийматися значущими. Однак з використанням «зсуву в часі» досліджуваних значень даний метод може мати велику прогностичну цінність. Зокрема запропонований метод може давати дуже точні прогнозовані значення не тільки для ринкової вартості даного підприємства, але і для інших показників. Окремо слід відзначити можливість застосування даного методу підприємством при здійсненні операцій на фондових, валютних і сировинних ринках. На рис. 1 відображена динаміка фактичних значень ринкової ціни акцій British Petroleum і значень, розрахованих за рівнянням (6).

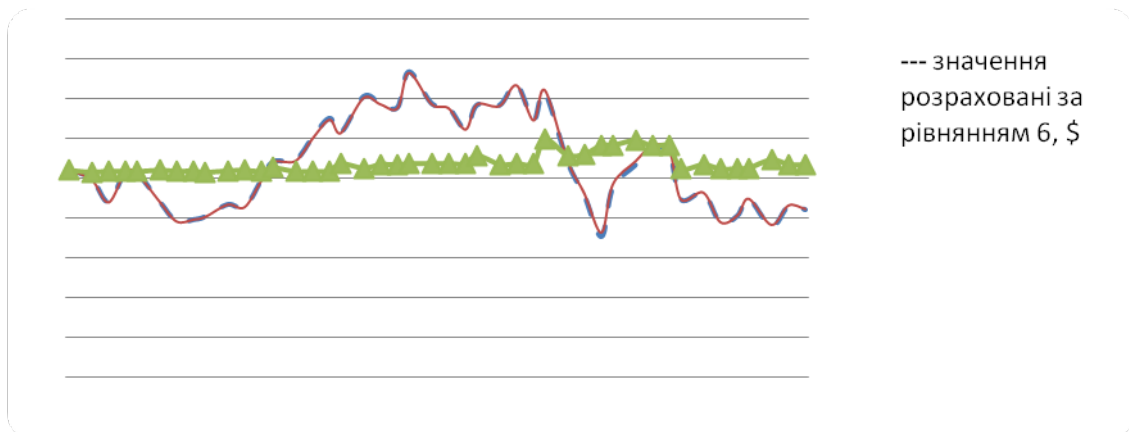

Рис. 1. Фактично спостережувані значення ринкових цін акцій British Petroleum і значення залежної змінної, розрахованої за рівнянням (6)

Fig. 1. Actually observed values of market prices of British Petroleum shares and the value of the dependent variable calculated by equation (6)

Джерело: сформовано авторами

Таким чином, як видно з рис. 1, рівняння (6) з достатньою точністю відображає динаміку ринкової ціни акцій British Petroleum. Цінність даного методу полягає в тому, що з його допомогою можна отримати рівняння будь-якої точності, для відображення змін певного показника в часі.

Отже, послідовність реалізації запропонованого в даній статті методу може бути здійснена в три етапи: формування рядів даних для регресорів і залежною змінною, цикл пов'язаний з необхідністю отримання рівняння необхідної точності і розрахунок ринкової вартості підприємства в майбутньому періоді. У табл.2 наведені оцінки і коефіцієнти кореляції рівнянь, отриманих при врахуванні даних за останній і передостанній квартали.

Таблиця 2

Параметри побудованих лінійних регресійних моделей

Table 2

Parameters of constructed linear regression models

№ ітерації	Оцінки побудованих моделей		Коефіцієнт кореляції між значеннями, отриманими при використанні регресованих рівнянь і ринковою ціною акцій	Середнє арифметичне значення похибки по модулю
	a_0	a_1		
1	46,42	1,36	0,201	9,586361
2	51,45	-0,96	-0,978	19,03987
3	102,9	-1,92	-0,998	38,09308
4	205,8	-3,84	-0,999	76,25436
Заключна стадія	61,64	-0,149	0,999	0,258464

Джерело: сформовано авторами

Як впливає з табл. 2, оцінки рівнянь і середнє арифметичне значення похибок по модулю з кожної ітерації зростають. Це викликано тим, що рівняння, отримані в 2,3,4 ітераціях, характеризують динаміку ринкової ціни акцій British Petroleum в формі зворотного зв'язку, що підтверджується від'ємним значенням коефіцієнта кореляції. Якщо виникає ситуація, коли коефіцієнт кореляції між значеннями, отриманими при розрахунку рівнянь в ітераціях з порядковим номером більше 2 і значеннями ринкової

ціни (або іншого показника, прогнозованого) менше нуля, то, відповідно, необхідно провести завершальну стадію побудови модифікованого рівняння заданої точності, як це показано на рис. 1.

При використанні отриманих рівнянь значення показника X (в даному випадку дивіденди, виплачені 27.05.2018) використовується в рівнянні першої ітерації. Далі, відповідно до формули (5), розраховується значення залежної змінної, отриманої з рівняння четвертої ітерації. Дане значення використовується в моделі, отриманої на завершальній стадії, як регресорів. В результаті проведених розрахунків було отримано прогнозоване значення ринкової ціни акцій British Petroleum в передостанньому кварталі, яке склало 42,1145 \$. Таким чином, порівнюючи прогнозовані значення ринкової ціни, отримані за допомогою немодифікованого і модифікованого рівняння, згідно з наведеними вище розрахунками, слід зазначити, що відхилення прогнозних значення становило, відповідно, 11,4 \$ і 0,0054 \$.

Самі по собі значення ринкової вартості акцій підприємства не несуть інформації про його інвестиційної привабливості, тому очікувану вартість акцій підприємства необхідно порівняти з цінами за останній період для визначення щодо можливої зміни ціни, яке можна здійснювати за формулою:

$$\Delta = \frac{V_{n+1}}{V_n}, \quad (7)$$

де Δ – відносно можлива зміна ціни; V_{n+1} – очікувана ринкова вартість акцій на майбутній період виплати дивідендів, \$; V_n – ринкова вартість акцій за останній період, \$.

Якщо відносно очікувана зміна ціни більше 1, то акції можуть розглядатися як інвестиційно привабливі. Також показником, який може характеризувати інвестиційну привабливість акцій певного підприємства, є відношення між щодо можливою зміною ціни акції певного підприємства і еталонного інвестиційного інструменту:

$$\varepsilon = \frac{\Delta}{\Delta_E}, \quad (8)$$

де ε – відношення між відносно очікуваною зміною ціни акції даного підприємства і, відповідно, еталонного інвестиційного інструменту; Δ_E – щодо можливої зміни ціни еталонного інвестиційного інструменту.

Під еталонним інвестиційним інструментом слід розуміти цінний папір або портфель цінних паперів, який користується найбільшим попитом серед потенційних для певного підприємства інвесторів. Очевидно, що при $\varepsilon > 1$ акції даного підприємства можна вважати найбільш привабливими на ринку. Якщо $\varepsilon < 1$, то інвестиційна привабливість акцій підприємства визначається ступенем наближеності значення до 1.

В умовах ринкової нестабільності підприємству необхідно швидко пристосовуватися до змін навколишнього середовища. При цьому важливою є реструктуризація організаційної структури управління (ОСУ), в результаті чого змінюються посадові обов'язки працівників підприємства. Чіткий розподіл виробничих функцій і посадових обов'язків працівників допоможуть підприємству забезпечити стабільність, конкурентоспроможність і зберегти лідерські позиції на національному ринку. З урахуванням інвестиційної привабливості підприємства актуальним завданням є дослідження компетенцій персоналу і його організаційної структури управління.

Варто відзначити, що організаційна структура управління підприємства - це сукупність певних елементів, підрозділів, які формуються на кожному підприємстві відповідно до його цілей і завдань, відображаючи при цьому взаємозв'язки між

підрозділами, їх ієрархічну побудову, сприяючи координаційній діяльності підприємства.

Кожне підприємство має свою власну ОСУ, яка є індивідуальною, проте може мати загальні аспекти з іншими ОСУ. До основних видів організаційних структур управління підприємства відносяться лінійна, функціональна і комбінована. Комбінована ОСУ включає в себе кілька видів, зокрема: ієрархічні: лінійно-функціональні, лінійно-штабні, дивізійні (продуктові, регіональні, споживчі, орієнтовані на стратегічні одиниці бізнесу), адаптивні, проектні, матричні; програмно-цільові; координаційні; конгломератні.

Якщо існуючі ОСУ виявляються нераціональними, то доцільно провести реструктуризацію відділів підприємства. Реструктуризація розглядається керівництвом як постійний процес оптимізації діяльності відповідно до вимог економічного оточення, що змінюється. Існує кілька послідовних етапів даного процесу на підприємстві, однак доцільно проаналізувати процес виділення самостійних структурних підрозділів. Як відомо, з теорії сучасного менеджменту, що після того, як проблема встановлена і зібрана відносно повна інформація про її сутність і обставини виникнення, відбувається формування альтернативних варіантів розв'язання проблеми. На основі встановлення певних пріоритетних для керівників підприємств критеріїв ці альтернативи аналізуються і обирається той варіант рішення, який задовольняє обрані критерії. У результаті реалізації обраних рішень відбувається реорганізування організаційної структури управління підприємством. З позиції теорії множин реорганізація організаційної структури, яка спричиняє зміну кількості її компонентів, зумовлює зміну потужності множини. Потужність організаційної структури управління підприємством до реорганізації можна записати так:

$$\text{card} \left\{ N_k^w \right\} \cdot \left\{ \left(\overline{A_x^n} \leq \overline{B_y^m} \wedge \overline{B_y^m} \leq \overline{A_x^n} \right) \Rightarrow \overline{A_x^n} \equiv \overline{B_y^m} \right\} \quad (9)$$

де $\text{card} \left\{ N_k^w \right\}$ - потужність організаційної структури управління машинобудівним підприємством;

$\overline{A_x^n}$ - потужність множини елементів x , що утворюють структурний підрозділ A ;

$\overline{B_y^m}$ - потужність множини елементів y , що утворюють структурний підрозділ B .

Після реорганізації $\text{card} \left\{ N_k^w \right\}$ може збільшуватись або зменшуватись у залежності від того, як саме відбувається реорганізація.

На основі побудови ряду динаміки $\text{card} \left\{ N_k^w \right\}$ можливим є обчислити показник мобільності організаційної структури управління підприємством. Для виконання цього завдання пропонуємо таку формулу:

$$\left. \begin{aligned} K_m &= \sum_{i=1}^n Z_i; \\ Z_i &\equiv \text{card} \left\{ N_k^w \right\}_i - \text{card} \left\{ N_k^w \right\}_o, \end{aligned} \right\} \quad (10)$$

де K_m - показник мобільності організаційної структури управління підприємством; $\sum_{i=1}^n Z_i$ - кількість змін в організаційній структурі управління підприємством, які змінили її потужність упродовж i - го періоду; n - кількість часових періодів; $card \left\{ N_k \right\}_{k=1}^w$ - потужність організаційної структури управління підприємством упродовж i - го періоду; $card \left\{ N_k \right\}_{k=1}^w$ - потужність організаційної структури управління підприємством на момент її створення внаслідок заснування підприємства.

Цей показник має сенс тоді, коли використовується у комплексі із показниками економічного розвитку підприємства. На основі виявлення кореляційних залежностей між його значенням і, наприклад, такими показниками, як продуктивність праці робітників і управлінського персоналу підприємства, обсяг реалізації готової продукції, обсяг отриманого прибутку, рівень рентабельності тощо, можливим є побудувати аналітико-рекомпозиційні моделі, які демонструватимуть, наскільки чинна організаційна структура відповідає потребам підприємства, як її реорганізація позначається на економічному розвитку організації.

Таким чином, процес реструктуризації ОСУ підприємства вимагає змін в посадових інструкціях працівників, а відповідно і їх компетенцій. Огляд вітчизняної і зарубіжної літератури показав, що основним напрямком професійного розвитку працівників є організація процесу навчання, при якому формуються специфічні і професійні знання, вміння і навички. Даний процес передбачає впровадження декількох етапів, зокрема:

1) збір та обробка інформації. На першому етапі здійснюється збір інформації про ефективність виконання посадових обов'язків працівниками, потенційні можливості працівників і перспективи їх розвитку, причини неефективної роботи окремих працівників, потреби і пріоритети в навчанні й удосконаленні компетенцій;

2) вибір методів навчання. У світовій практиці відомі такі методи навчання, як коучинг, портфоліо, тренінгові заняття, лекції, використання кейсових методів. Навчання на робочому місці може здійснюватися у формі наставництва (коучинг) - передача знань і умінь від більш досвідченого і компетентного людини менш досвідченому, методом співбесіди, консультації або ради. Ще одним методом навчання на робочому місці є інструктаж-роз'яснення і демонстрація методів роботи досвідченими працівниками. Цікавою формою навчання персоналу підприємства є портфоліо. Створення портфоліо допомагає працівникові критично оцінити власну професійну діяльність, визначити її переваги і зробити висновки щодо коригування недоліків. Основними методами навчання поза робочим місцем є проведення тренінгових занять, лекцій, аналіз реальних ситуацій, використання кейсових методів. Методи навчання поза робочим місцем є формою активного навчання, спрямованого на комплексне освоєння як теоретичних знань, так і практичних умінь, що проявляються в отриманні нових навичок і розвитку закладених від природи здібностей, а також спрямованих на вироблення способів подолання типових ускладнень [10, с. 112];

3) оцінка ефективності навчання передбачає формування висновків про ефективність роботи підприємства з урахуванням проведеного аналізу.

Процес підготовки співробітників в результаті реструктуризації організаційної структури підприємства - це багатосторонній процес, що вимагає збору великої кількості інформації і методів навчання, які повинні ретельно аналізуватися і оброблятися.

Висновки. Отже, у результаті проведених досліджень виявилось, що підприємствам для його інвестиційної привабливості слід враховувати оціночну вартість, організаційну структуру управління та компетенції управлінців. Ці всі аспекти взаємодіють між собою та впливають на діяльність підприємства та його привабливість для інвесторів. Метод прогнозування ринкової вартості слід використовувати підприємствам при здійсненні операцій на фондових, валютних і сировинних ринках, адже він прогнозує його ринкову вартість. Підприємствам слід застосовувати даний метод під час планування потенційного обсягу інвестицій, які можуть отримати від інвесторів, як фактичних, так і потенційних. Також правильно обрана організаційна структура управління підприємством сприяє досягненню поставлених цілей незалежно від своїх розмірів, а своєчасна її реструктуризація оптимізує діяльність підприємства. Обчислення показника мобільності організаційної структури управління підприємством, вказує, як зміна потужності організаційної структури управління впливає на показники економічного розвитку підприємства. Компетентність управлінського персоналу буде забезпечувати прийняття своєчасних та раціональних рішень щодо діяльності підприємства загалом.

1. Агеєнко А.А. Методологічні підходи до оцінки інвестиційної привабливості галузі економіки регіону і окремих суб'єктів. *Питання статистики*. 2003. № 6. С. 48-51.
2. Боярко І.М. Оцінка інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання. *Актуальні проблеми економіки*. 2008. № 7. С. 90 -99.
3. Ершова Н.М., Скрипник В.П. Экономико-математические методы и модели принятия решений в условиях определенности, неопределенности и риска: монография. Д. : ПГАСА, 2011. 349 с.
4. Коюда О. Інвестиційна привабливість підприємства в умовах трансформації економіки: Автореф. дис. канд. екон. наук: 08.06.01; Харк. держ. екон. ун-т. Х., 2003. 16 с.
5. Краснокутська Н.С. Методичні аспекти оцінки інвестиційної привабливості підприємств роздрібної торгівлі: Автореф. дис... канд. екон. наук : 08.07.05; Харк. держ. акад. технології та орг. харчування. Х., 2001. 18 с.
6. Мельникова М.О. Теоретичні та методичні аспекти застосування прогностичної регресійної моделі для оцінки рівня фінансового стану підприємства. *Державне регулювання процесів економічного і соціального розвитку*. 2011. С. 177 - 180.
7. Носова О.В. Інвестиційна привабливість підприємства. *Стратегічні пріоритети*. 2007. № 1 (12). С. 120–126.
8. Пирог О.В. Науково-методичні засади оцінки і регулювання інвестиційної діяльності в промисловому секторі регіону: Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук: 08.02.03. Дніпропетровськ, 2005. 21 с.
9. Строкович Г.В. Вибір стратегії інвестування підприємств [Текст] : автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.01; Харківський держ. економічний ун-т. Х., 1999. - 16 с.
10. Гриньова В.М., Новікова М.М. та ін. Управління підприємством в умовах розвитку ринку. Х. : ХДЕУ, 2003. 167 с.
11. Єлейко Я.І., Єлилейко О.І., Раєвський К.Є. Інвестиції, ризик, прогноз. *Львівський банківський інститут*. К., Львів : Львівський банківський інститут, 2000. 176 с.

References

1. Aheienko, A.A. "Methodological approaches to assessing the investment attractiveness of the region's economy and individual entities." *Pytannya statystyky*, vol. 6, 2003, pp. 48-51.
2. Boiarko, I.M. "Estimation of investment attractiveness of business entities." *Aktual problem of ekonomik*, vol. 7, 2008, pp. 90 -99
3. Yershova, N.M., and V.P. Skripnik. *Economic-mathematical methods and models of decision-making in conditions of certainty, uncertainty and risk: monograph*. Dnipro, PGASA, 2011.
4. Koiuda, O. Investment attractiveness of the enterprise in the conditions of transformation of economy, Ph.D. Thesis. Kharkiv, Kharkivskyy derzhavnyy ekonomichnyy universytet, 2003.
5. Krasnokutska, N. S. Methodical aspects of estimation of investment attractiveness of the enterprises of retail trade, Ph.D. Thesis. Kharkiv, Kharkivska derzhavna akademiya tekhnolohiyi ta orhanizatsiyi kharchuvannya, 2001.
6. Melnykova, M.O. "Theoretical and methodical aspects of application of prognostic regression model for estimation of level of financial condition of the enterprise", *Derzhavne rehulyuvannya protsesiv ekonomichnoho i sotsialnoho rozvytku*, 2011, pp. 177 - 180.

7. Nosova, O.V. "Investment attractiveness of the enterprise." *Stratehichni priorytety*, vol. 1 (12), 2007, pp. 120–126.
8. Pyroh, O.V. Scientific and methodological principles of evaluation and regulation of investment activity in the industrial sector of the region, Ph.D. Thesis. Dnipro, Organization of management, planning and regulation of the economy, 2005.
9. Stokovych, H.V. The choice of enterprise investment strategy, Ph.D. Thesis. Kharkiv, Kharkivskyy derzhavnyy ekonomichnyy universytet, 1999.
10. Hrynova, V.M., and M.M. Novikova. *Enterprise management in terms of development*. Kharkiv, KHDEU, 2003.
11. Yeleyko, Ya.I. Yeleyko, O.I., and K.YE.Rayevskyy. *Investments, risk, forecast*. Lviv, Lvivskyy bankivskyy instytut, 2000.

УДК 336:338

doi: 10.15330/apred.2.16.170-178

Мельничук Ю.М.

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ НЕЗАЛЕЖНОГО РЕГІОНУ

Уманський державний педагогічний університет імені
Павла Тичини,
Міністерство освіти і науки України,
кафедра фінансів, обліку та економічної безпеки,
вул. Садова, 2, м. Умань,
20300, Україна,
тел.: 067-7729730,
e-mail: melnichuk_yuliya@ukr.net

Анотація. Стаття «Напрями підвищення фінансової стійкості підприємств в умовах незалежного регіону» спрямована на дослідження фінансової стійкості підприємства, шляхів її досягнення в умовах формування незалежного регіону в Україні. Метою статті є проаналізувати фінансову стійкість підприємства як складову економічної стійкості незалежного регіону. У роботі застосовувалась сукупність методів дослідження, що становить методологію аналізу та організації основних публікацій, законодавчих актів та законів, а саме методи узагальнення, порівняння, хронологізації, аналізу та узагальнення. Використовується складна система фінансових перетворень у вигляді пелюсткової діаграми з використанням маркерів за допомогою програми Microsoft Excel. У статті розглядається поняття «економічної стійкості», що дозволяє повноцінно досягнути значення фінансової стійкості підприємства, як невід'ємної її складової, в умовах автономного регіону. Доведено значущість соціальної стійкості в структурі економічної стійкості, як центрального і найважливішого фактору формування бізнесу та економіки держави. Результатами дослідження стали висновки, зроблені на основі дослідження наукової та законодавчої бази досліджень з даної проблематики, а також формування основних напрямів підвищення фінансової стійкості на основі соціальної стійкості, що і утворило наукову новизну в сфері економічних досліджень. Практичну значущість наукового дослідження та його результатів становить фінансовий аналіз ринку продовольчих товарів, як основний показник добробуту населення, оскільки формування соціуму є основною ланкою на яку спрямовується пропозиція будь якого ринку. Це і є основа формування незалежного регіону в центрі організації якого є потреба людини в соціально-економічних благах. Запропоновано поглибити дослідження в напрямку соціальної стійкості як одного з основних чинників впливу на економічну стійкість підприємства.

Ключові слова: фінансова стійкість, незалежний регіон, ринок продуктових товарів харчування.